

SÉNAT DE BELGIQUE

RÉUNION DU 17 JUILLET 1934

Rapport de la Commission de la Justice, chargée de l'examen du Projet de Loi portant modification des dispositions du Code civil relatives aux enfants illégitimes.

(Voir le n° 76 du Sénat (session de 1933-1934.)

BELGISCHE SENAAAT

COMMISSIEVERGADERING VAN 17 JULI 1934

Verslag uit naam der Commissie van Justitie, belast met het onderzoek van het Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de onwettige kinderen.

(Zie n° 76 van den Senaat (zitting 1933-1934.)

Présents : MM. LIGY, président ; COENEN, DE CLERCQ (Jean-Joseph), DE CLERCQ (Joseph), DE SÉLYS LONGCHAMPS, DISIÈRE, HÉNAULT, HICGUET, HOUBEN, LEBON, LEGRAND, le baron MEYERS, ORBAN, VAN FLETEREN, VAN SCHOOR et ROLIN, rapporteur.

MADAME, MESSIEURS,

Le Sénat sera unanime à rendre hommage aux sentiments qui ont inspiré le projet qui lui est soumis. Ceux-là même qui se montrent les plus intransigeants dans leur défense de la famille légitime (1) reconnaissent la nécessité d'assurer dans toute la mesure compatible avec les intérêts de la famille légitime la protection des enfants naturels contre les risques ou injustices pouvant résulter pour eux de leur naissance irrégulière. Mais le projet, dans sa teneur actuelle, soulève, de la part de votre Commission de la Justice, diverses observations.

§ 1er. — CONSIDÉRATIONS GÉNÉRALES.

L'exposé des motifs qui accompagnait le projet de loi gouvernemental lors de son premier dépôt (*Doc. Chambre 1930-1931, Doc. n° 195*) relate

(1) Il faut inscrire au premier rang de ceux-là, M. Henri De Page. *Traité élémentaire de droit civil*. Vol. I, Bruxelles 1933.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Eensgezind zal de Senaat hulde brengen aan de gevoelens die het hem voorgelegde ontwerp hebben ingegeven. Diegenen zelf die zich onverbiddeljkst toonen in hun verdediging van het wettig gezin (1), erkennen de noodzakelijkheid, in heel de maat die strookt met de belangen van het wettig gezin, de bescherming van de natuurlijke kinderen te verzekeren tegen de risico's of onrechtvaardigheden die voor hen uit hun onregelmatige geboorte kunnen voortvloeien. Maar het ontwerp, in zijn huidige tekst, lokt vanwege uw Commissie van Justitie verscheidene opmerkingen uit.

§ I. — ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.

De Memorie van Toelichting van het Regeeringsontwerp, die de eerste indiening vergezelde (*Gedrukte Stukken, Kamer, 1930-1931, n° 195*), somt

(1) In de eerste plaats dient daaronder vermeld de heer Henri De Page. *Traité élémentaire de droit civil*. Deel I, Brussel 1933.

succinctement les nombreuses propositions qui se sont préoccupées des enfants naturels.

Proposition Mabilie en 1905; proposition Paul Janson en 1909, reprise par M. Fléchet en 1914; consultation de la Commission de révision du Code civil par M. Vandervelde, Ministre de la Justice, en 1920, et dépôt de ses conclusions au Sénat sous forme de projet de loi par M. le Ministre de la Justice Masson, le 2 juin 1924. Il portait pour titre : « Projet de loi portant modification des dispositions du Code civil relatives aux enfants naturels. »

Le projet étant devenu caduc, le Gouvernement chargea, dit l'exposé des motifs, le Comité permanent du Conseil de Législation « d'étudier l'organisation de la tutelle des enfants illégitimes et de rechercher la méthode la plus efficace pour rappeler aux mères naturelles qu'elles ont des devoirs à remplir afin d'assurer à leurs enfants un état civil régulier ».

C'est au premier de ces besoins seulement que répond le projet actuel; quant au second, le Comité permanent se borna à suggérer au Ministre le rappel, dans une circulaire ministérielle, de l'invitation faite à tous les officiers d'état civil du Royaume de favoriser les reconnaissances d'enfants naturels en en signalant l'importance aux intéressés. Cette circulaire fut effectivement envoyée le 18 décembre 1930; ses effets paraissent avoir été réels.... dans certaines communes(1)

(1) Rapport de MM. Wets et Van Thorenburg sur la « Tutelle des Enfants naturels au VIIIe Congrès national de l'Enfance », p. 34.

Dans d'autres communes il semble au contraire soit que les officiers d'état civil négligent d'observer les prescriptions légales, soit que, ainsi que le signalait un des membres de la Commission, ils en déconseillent l'application.

bondig de talrijke voorstellen op die zich hebben bezig gehouden met de natuurlijke kinderen.

Voorstel Mabilie in 1905, voorstel Paul Janson in 1909, overgenomen door den heer Fléchet in 1914 — raadgeving der Commissie voor herziening van het Burgerlijk Wetboek door den heer Vandervelde, Minister van Justitie, in 1920, en indiening harer besluiten bij den Senaat, onder vorm van een wetsontwerp, door den Minister van Justitie, den heer Masson, op 2 Juni 1924. Het had als titel : « Wetsontwerp tot wijziging der bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de natuurlijke kinderen ».

Daar het ontwerp vervallen was gelastte de Regeering — zegt de Memorie van Toelichting — het bestendig Comité van den Raad voor Wetgeving : « de inrichting van de voogdij over de onwettige kinderen te bestudeeren en de meest doeltreffende methoden te bestudeeren om aan de natuurlijke moeders te herinneren dat zij plichten hebben te vervullen om aan hun kinderen een regelmatig burgerlijken stand te verzekeren. »

Het is in de eerste dezer behoeften alleen dat het huidige ontwerp voorziet; wat de tweede behoefte betreft, bepaalde het bestendig Comité zich er bij aan den Minister voor te stellen in een ministerieelen omzendbrief te herinneren aan het verzoek dat gericht werd tot al de ambtenaren van den burgerlijken stand van het Rijk om de erkenning van natuurlijke kinderen te bevorderen met de belanghebbenden te wijzen op het belang ervan. Deze omzendbrief werd effectief gezonden op 18 December 1930; hij schijnt een zekeren uitslag gehad te hebben ...in sommige gemeenten (1).

(1) Verslag van de heeren Wets en Van Thorenburg over de « Voogdij der Natuurlijke Kinderen op het VIIIe Nationaal Congres voor Kinderwelzijn », bladz. 34.

In andere gemeenten schijnt het daarentegen ofwel dat de ambtenaren van den burgerlijken stand verwaarloosen de wettelijke voorschriften na te leven ofwel dat zij er de toepassing van afraden, zooals een der leden van de Commissie er op wees.

Mais plus rien dans le projet actuel, si l'on fait abstraction d'une disposition relative à l'autorisation requise pour les enfants naturels mineurs désireux de contracter mariage, ne modifie le statut juridique des enfants naturels. On ne retrouve plus notamment dans le projet actuel, les dispositions essentielles du projet de 1924 relatives à la reconnaissance des enfants naturels, à la légitimation *post nuptias*, à la légitimation des enfants adultérins, à l'adoption des enfants naturels, à la réserve, aux droits de succession.

Comment l'exposé des motifs accompagnant le projet en 1931 a-t-il pu dire, dès lors, que le texte que le Comité permanent a rédigé « semble devoir combler dans la mesure du possible les lacunes que présente le Code »?

Lorsque le rapporteur de votre Commission de la Justice eût constaté cette lacune, il se hâta de déposer sur le bureau du Sénat, de concert avec ses collègues Mme Spaak et M. Orban, une proposition de loi complémentaire reproduisant avec leur exposé des motifs les diverses dispositions étrangères à l'organisation de la tutelle qui figurent au projet de 1924 (*Doc. n° 132*).

Il eût été logique sans doute de soumettre à une étude commune, de réunir dans un même rapport cette nouvelle proposition de loi et le projet dont le Gouvernement a saisi la Commission, mais on a craint qu'en procédant de la sorte on ne retardât l'aboutissement du progrès sérieux que représente l'organisation de la tutelle des enfants naturels ou le caractère plus complexe des autres problèmes.

Du moins la Commission a-t-elle estimé qu'il convenait de marquer dans le titre même de la loi le caractère

Maar niets meer in het huidig ontwerp, — afgezien van een bepaling betreffende de toelating vereischt voor de minderjarige natuurlijke kinderen die in het huwelijk wenschen te treden, wijzigt den rechtstoestand der natuurlijke kinderen. Men vindt onder meer in het huidig ontwerp niet meer terug de essentieele bepalingen van het ontwerp van 1924 betreffende de erkenning der natuurlijke kinderen, de wettiging *post nuptias*, de wettiging der in overspel verwekte kinderen, de aanneming der natuurlijke kinderen, het wettelijk erfdeel, de erfopvolgingsrechten.

Hoe kan derhalve de Memorie van Toelichting van het ontwerp van 1931 verklaren dat de tekst, opgesteld door het bestendig Comité, « zooveel mogelijk de leemten van het Wetboek schijnt te moeten aanvullen »?

Toen de verslaggever uwer Commissie van Justitie deze leemte had vastgesteld, legde hij onverwijld, in overleg met zijn collegas Mevrouw Spaak en den heer Orban, in den Senaat een aanvullend wetsvoorstel ter tafel, dat samen met de Memorie van toelichting de onderscheidene bepalingen overneemt, die vreemd zijn aan de inrichting van de voogdij maar die voorkwamen in het ontwerp van 1924 (*Stuk, n° 132*).

Gewis, het ware logisch geweest dit nieuw wetsvoorstel en het ontwerp van de Regeering aan een gemeenschappelijk onderzoek te onderwerpen en er een enkel verslag over op te maken; doch men vreesde dat, met aldus te handelen, de verwezenlijking zou worden vertraagd van den merkelijken vooruitgang die besloten ligt in de inrichting der voogdij over de natuurlijke kinderen, ten aanzien van den meer ingewikkelden aard der overige vraagstukken.

Althans heeft de Commissie geoordeeld dat het paste in den tekst zelf van de wet den fragmentarischen aard

fragmentaire des dispositions nouvelles. Le projet a été amendé en ce sens.

Le titre du projet amendé se distingue sur un autre point encore de celui figurant dans le projet primitif en ce que l'appellation ancienne « enfant naturel » a été substituée à celle d'« enfant illégitime » que le projet voulait introduire dans le Code.

La Commission n'a pas manqué d'apercevoir que l'innovation du projet de loi s'inspirait du souci de comprendre dans une appellation commune les enfants naturels proprement dits, les enfants adultérins, les incestueux.

Mais un tel souci, ignoré de la Commission de révision du Code civil dans son avant-projet de 1924, ne paraît pas répondre à un besoin réel : l'appellation « enfant naturel » a, dans notre Code civil un sens large aussi bien qu'un sens restreint : les enfants adultérins ou incestueux ne sont qu'une catégorie — traitée avec une rigueur particulière — des enfants nés hors mariage dits naturels.

Une appellation commune nouvelle eût-elle paru défendable du point de vue de la méthode, il y aurait inconvénient à vouloir, sur ce point, modifier un usage juridique plusieurs fois séculaire.

L'épithète *illégitime* accolée au mot *enfant* choque, du reste, par sa dureté; qu'une *naissance* soit qualifiée telle, passe encore; mais qu'un être humain se voie frappé à vie de cette flétrissure qui rappelle le « hors la loi », on ne pourrait que s'en étonner dans une loi dont le but apparent est de mieux assurer la protection de cette catégorie d'enfants.

Au cours de son examen, la Commission a été frappée du nombre

der nieuwe bepalingen te doen uitschijnen. Ook werd het ontwerp in dezen zin geamendeerd.

De titel van het geamendeerde ontwerp verschilt ook op een ander punt van dien van het oorspronkelijk ontwerp, doordat de vroegere benaming « natuurlijk kind » werd in de plaats gesteld van die van onwettig kind die het ontwerp in het Wetboek wou invoeren.

De Commissie heeft niet nagelaten op te merken dat de nieuwigheid van het wetsonwerp uitging van de bezorgdheid in een gemeenschappelijke benaming te omvatten de eigenlijke natuurlijke kinderen, de in overspel en de in bloedschande verwekte kinderen.

Maar een bezorgdheid, waarmede de Commissie voor herziening van het Burgerlijk Wetboek in haar voorontwerp van 1924 niet begaan was, schijnt niet aan een werkelijke behoefte te beantwoorden : de benaming « natuurlijk kind » heeft in ons burgerlijk recht een even ruime als beperkte beteekenis : de in overspel of in bloedschande verwekte kinderen zijn slechts een categorie — behandeld met bijzondere strengheid — van de zoogenaamde natuurlijke kinderen, buiten het huwelijk geboren.

Zoo een nieuwe gemeenschappelijke benaming in opzicht van de methode te verdedigen was, zou er bezwaar tegen bestaan op dit punt een eeuwenoud juridisch gebruik te willen wijzigen.

De benaming « onwettig » gevoegd bij het woord *kind* kwetst trouwens door hare hardheid; dat een *geboorte* als dusdanig bestempeld worde kan er nog door, maar dat een menscheijk wezen levenslang getroffen worde door deze smet die herinnert aan de *outlaws*, dit zou enkel verwondering kunnen baren in een wet waarvan het doel zichtbaar is de bescherming van deze categorie kinderen beter te verzekeren.

In den loop van haar onderzoek werd de Commissie getroffen door het

et de la variété des institutions de tutelles instaurées en marge du Code civil par diverses lois plus ou moins récentes :

1° *La loi du 15 mai 1912* sur la Protection de l'Enfance, qui, en son article 5, enjoint aux tribunaux appelés à prononcer *la déchéance de la puissance paternelle* de convoquer le conseil de famille pour désigner, sous contrôle du tribunal : « la personne qui remplacera les père et mère dans les droits dont le tribunal les a exclus et dans les obligations qui y sont corrélatives. » Cette personne désignée par le conseil ou par le tribunal représente seule l'enfant dans tous les actes de la vie civile; sa gestion est régie par les dispositions du Code civil relatives à la tutelle (1);

2° *La même loi du 15 mai 1912* a, en ce qui concerne les mineurs traduits en justice, autorisé le juge des enfants à enlever aux parents la garde de ces enfants pour la confier à une personne, autorité ou institution, sans que ces parents soient déchus de la puissance paternelle ainsi démembrée ni que la personne investie de la garde ait la qualité de tuteur;

3° *La loi du 10 mars 1925*, organique de l'assistance publique, confie, en son article 78, aux commissions d'assistance les fonctions de tutelle :

- a) pour les enfants trouvés;
- b) pour les enfants abandonnés;
- c) pour les orphelins pauvres.

Un des membres de la Commission est désigné comme *tuteur*.

Quant à la composition de ces commissions, elle est laissée, par les arti-

aantal en de verscheidenheid der voogdijinstellingen, ingevoerd buiten het Burgerlijk Wetboek door verschillende wetten van min of meer jongen datum :

1° *de wet van 15 Mei 1912* over de bescherming van de kinderen, die in haar artikel 5, de rechtbanken, die *de ontzetting van de ouderlijke macht* moeten uitspreken, aanmaant den familieraad bijeen te roepen om onder de controle van de rechtbank « den persoon aan te duiden die den vader en de moeder zal vervangen in de rechten waarvan de rechtbank dezen heeft uitgesloten en in de verplichtingen die daarmee in verband staan ». Deze persoon, aangewezen door den raad of door de rechtbank, vertegenwoordigt alleen het kind in alles wat betreft het burgerlijk leven; zijn beheer wordt geregeld door de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de voogdij (1).

2° *dezelfde wet van 15 Mei 1912* machtigde, wat betreft de minderjarigen die vóór het gerecht worden gedaagd, den kinderrechtter de bewaking van deze kinderen aan de ouders te onttrekken om ze toe te vertrouwen aan een persoon, overheid of instelling, zonder de ouders te ontzetten van de aldus gesplitste ouderlijke macht, en zonder dat de persoon belast met de bewaring de hoedanigheid van voogd heeft;

3° *de wet van 10 Maart 1925*, organieke wet van den openbaren bijstand, vertrouwt bij artikel 78 de voogdij toe aan de commissies van bijstand :

- a) voor de gevonden kinderen;
- b) voor de verlaten kinderen;
- c) voor de arme weeskinderen.

Een van de leden van de commissie wordt aangeduid als *voogd*.

Wat betreft de samenstelling van deze commissies, zij wordt bij de

(1) DE PAGE, *Droit civil*, I, n° 853, signale l'insuffisance des règles légales y relatives.

(1) DE PAGE, *Droit civil*, I, n° 853, wijst op de ontoereikendheid der desbetreffende wettelijke voorschriften.

cles 1 et 2 de la dite loi, au pouvoir communal, avec possibilité de création de commission intercommunale;

4° *Enfin, des dépêches du Ministre de la Justice du 13 juillet 1922, 6 novembre 1925 et 12 janvier 1926, et une circulaire du 14 novembre 1929* sont venues donner un caractère officiel aux *conseils de tutelle* créés par les Comités de patronage. La circulaire ministérielle prérappelée suggère aux juges de paix d'associer autant que possible des membres du Conseil cantonal de tutelle à la composition du conseil de famille des enfants de parents déchus des droits de la puissance paternelle, de leur attribuer les fonctions de *tuteur* ou de confier directement ces enfants au Comité de patronage si ce dernier accepte cette mission (1).

Or, ces « conseils de tutelle » sont organisés sur une base cantonale et présidés par le juge de paix ou un juge de paix suppléant.

La Commission de la Justice eût beaucoup voulu profiter de la circonstance pour introduire entre ces diverses institutions nées d'inspirations successives et généreuses, mais peu cohérentes, une certaine unité ou coordination.

L'Administration a paru peu disposée à entrer dans cette voie. Elle s'est efforcée de démontrer que chaque institution répondait parfaitement aux nécessités de la catégorie d'enfants qui y étaient soumis.

a) les enfants de parents déchus de la puissance paternelle avaient une famille légitime et relevaient d'un conseil de famille, non d'un conseil de tutelle;

b) les enfants trouvés n'avaient pas de famille; les orphelins pauvres, du moins pas d'ascendants au premier degré; la commission d'assistance pu-

artikelen 1 en 2 van deze wet aan het gemeentebestuur gelaten, met de mogelijkheid een intergemeentelijke commissie op te richten;

4° *Ten slotte hebben aanschrijvingen van den Minister van Justitie van 13 Juli 1922, 6 November 1925 en 12 Januari 1926, en een rondschriften van 14 November 1919* een officieel karakter gegeven aan de *voogdijraden*, opgericht door de beschermcomités. Voornoemd ministerieel rondschriften raadt aan den vrederechter aan zooveel mogelijk leden van den kantonnen voogdijraad te laten deelnemen aan de familieraden van de kinders van de ouders die ontzet zijn van de ouderlijke macht, hun de rol van voogd toe te bedeele, of deze kinderen rechtstreeks toe te vertrouwen aan het beschermcomité, indien het deze opdracht aanvaardt (1).

Deze voogdijraden zijn kantonnaal ingericht en voorgezeten door den vrederechter of den plaatsvervangenden vrederechter.

De Commissie van Justitie had gaarne van de gelegenheid gebruik gemaakt om onder deze verschillende instellingen, geboren uit achtereenvolgende edelmoedige maar weinig samenhangende opvattingen, een zekere eenheid of ordening te brengen.

De Administratie scheen weinig geneigd dien weg op te gaan. Zij trachtte te betoogen dat elke instelling beantwoordde aan de vereischen van de reeks kinderen die er aan onderworpen is :

a) de kinderen van ouders ontzet van de ouderlijke macht hadden een wettige familie en hingen af van een familieraad, en niet van een voogdijraad;

b) de verloren kinderen hadden geen familie; de arme weeskinderen althans geen voorzaten van den eersten graad; de commissies van openbaren bijstand

(1) Annuaire de la Commission Royale des Patronages de 1930.

(1) Jaarboek van de Koninklijke Commissie van de Beschermcomités voor 1930.

blique donnait à leur égard toute satisfaction;

c) les enfants naturels avaient une situation intermédiaire; le conseil de tutelle dont ils relèveraient serait plus familial que les commissions d'assistance, plus officiel que le conseil de famille.

Votre Commission n'a guère été convaincue des bienfaits de cette diversité : qu'il suffise d'indiquer que sous la législation telle qu'elle résultera de la présente loi, un enfant naturel reconnu par un de ses parents relèvera d'un conseil de tutelle, mais qu'après déchéance éventuelle du dit parent il relèvera d'un conseil de famille, et encore qu'un orphelin pauvre de naissance légitime a du moins une famille qui n'aura plus aucune part dans son éducation, tandis que l'enfant naturel non reconnu, sans famille aucune, pourra trouver dans le conseil de tutelle ceux avec lesquels il est uni par les liens du sang, et enfin qu'un enfant abandonné ou orphelin pauvre, s'il est né hors mariage, devrait, aux termes du projet gouvernemental, relever du Conseil cantonal de tutelle, tandis que s'il est légitime, il serait confié à l'assistance publique.

Mais il a paru que le travail de refonte envisagé serait une œuvre difficile et de longue durée, qui retarderait exagérément l'entrée en vigueur de mesures dont on pouvait du moins attendre un résultat utile.

Du moins la Commission a-t-elle pris soin de prévoir, par une disposition nouvelle, le passage éventuel du régime nouveau à l'un de ceux prévus par les lois de 1912 et 1925, au cas où l'enfant naturel serait ou deviendrait orphelin pauvre ou serait soustrait à la puissance paternelle de parents déchus.

gaven wat hen betreft ten volle voldoening;

c) de natuurlijke kinderen hebben een toestand tusschen beide; de voogdijraad waarvan zij zouden afhangen zou meer familiaal zijn dan de commissies van bijstand, die een meer officieel karakter hebben dan de familieraden.

Uw Commissie was niet bijster overtuigd van de weldaden dezer verscheidenheid : het weze voldoende er op te wijzen dat in de regeling zooals voorzien bij deze wet, een natuurlijk kind erkend door een zijner ouders zal afhangen van een voogdijraad, maar dat het na de eventueele ontzetting uit de ouderlijke macht van bewusten ouder zal afhangen van een familie-raad. En dan nog, een wettig geboren arm weeskind heeft althans een familie die geen deel meer zal hebben in zijn opvoeding, terwijl het niet-erkend natuurlijk kind, zonder eenige familie, in den voogdijraad diegenen zal kunnen vinden met wie het door de banden van het bloed is verbonden. En ten slotte, een verlaten kind of een arm weeskind, indien het buiten het huwelijk is geboren, zou naar luid van het regeeringsontwerp moeten afhangen van den kantonnalen voogdijraad, terwijl het, indien het wettig is, zou toevertrouwd worden aan den openbaren onderstand.

Maar het bleek dat het beoogde herzieningswerk een lastig werk van langen adem zou zijn dat het van kracht worden der maatregelen, waarvan althans een nuttige uitslag mag worden verwacht, buitenmate zou vertragen.

De Commissie heeft er althans zorg voor gedragen door een nieuwe bepaling den eventueelen overgang te voorzien van het nieuwe regime naar een van die welke voorzien worden door de wetten van 1912 en 1925, bijaldien het natuurlijk kind een arm weeskind zou zijn of worden, of zou worden onttrokken aan de ouderlijke macht van ontzet verklaarde ouders.

Elle a également sollicité et obtenu du Ministre de la Justice l'assurance que pour écarter des confusions fâcheuses dès le jour où le projet serait devenu loi, le Ministre prierait les Patronages de modifier l'appellation de conseils de tutelle qu'ils ont choisie.

§ 2. — GÉNÉRALITÉ DE LA TUTELLE.

Le projet du Gouvernement prévoit l'organisation d'une tutelle pour tous les enfants nés hors mariage, qu'il y ait ou non reconnaissance par un des auteurs de l'enfant ou même par les deux auteurs.

Il se distingue sur ce point tant de la pratique jurisprudentielle que du projet de 1924 et des projets antérieurs qui limitaient la tutelle aux enfants naturels non reconnus.

Il semble — bien que l'exposé des motifs ne soit pas explicite sur ce point — que, suivant les auteurs du projet, la naissance hors mariage s'accompagne fréquemment de circonstances telles que même dans le cas de reconnaissance, un contrôle officiel est souhaitable.

La Commission n'a pas pu se rallier absolument à cette manière de voir. Les parents naturels qui ont reconnu leur enfant ont tous deux la puissance paternelle; ils forment avec l'enfant une famille complète; en un certain sens, ils se contrôlent mutuellement; on ne voit pas pourquoi il faudrait les encombrer d'un conseil de tutelle.

Plus délicat est le cas où l'enfant naturel n'a été reconnu que par un seul de ses parents. Sans doute, celui-ci aura la puissance paternelle avec les attributs qu'elle comporte; mais on ne peut se défendre de l'idée qu'il existe une certaine similitude entre ce cas et celui où l'enfant légitime devient orphelin de père ou de mère.

De Commissie heeft insgelijks getracht van den Minister van Justie de verzekering te verkrijgen dat om betreurenswaardige vergissingen te voorkomen, eens het ontwerp wet geworden, de Minister de Beschermcomité's zou verzoeken de benaming van voogdijraden die zij hebben gekozen, te wijzigen.

§ 2. — ALGEMEENHEID VAN DE VOOGDIJ.

Het ontwerp van de Regeering voorziet de inrichting van een voogdij voor al de buiten het huwelijk geboren kinderen, hetzij dat er al dan niet erkenning bestaat door een der ouders van het kind of zelfs door beiden.

Op dit punt onderscheidt het zich zoowel van de gewone rechtspraak als van het ontwerp van 1924 en van de vroegere ontwerpen die de voogdij beperkten tot de niet erkende natuurlijke kinderen.

Ofschoon de Memorie van toelichting zich niet duidelijk uitlaat over dit punt, schijnt het wel dat volgens de indieners van het ontwerp, de geboorte buiten het huwelijk dikwijls gepaard gaat met zulke omstandigheden, dat zelfs in geval van erkenning, een officieele controle wenschelijk is.

De Commissie heeft zich niet geheel bij deze zienswijze kunnen aansluiten. De natuurlijke ouders die hun kind hebben erkend, hebben beiden de ouderlijke macht; zij vormen met het kind een volledige familie; in zekeren zin oefenen zij een wederzijdsche controle uit; men ziet niet in waarom men hen nog met een voogdijraad zou moeten belasten.

Het geval is kiescher wanneer een natuurlijk kind alleen door één van de ouders is erkend. Gewis zal deze ook de ouderlijke macht bezitten met de daarbij behorende bevoegdheid; doch men kan niet buiten de gedachte dat er een zekere gelijkenis bestaat tusschen dit geval en dit van het wettig kind dat zijn vader of zijn moeder

Si le Code prévoit dans cette éventualité l'institution d'une tutelle, c'est à raison de la contrariété d'intérêts qui peut exister — ou survenir — entre l'enfant légitime et l'auteur survivant. Une telle contrariété peut se présenter aussi dans le cas de l'enfant reconnu par un auteur seulement.

Mais la considération qui a emporté l'avis de la Commission est la connaissance qui lui fut donnée que dans nombre de cas la fille-mère, lors même qu'elle a reconnu son enfant, se heurte dans la suite à de telles difficultés que son zèle maternel s'en ressent. Le Conseil de tutelle pourra lui apporter une aide utile; accessoirement, il exercera un contrôle et provoquera la déchéance de ceux ou celles qui se seraient montrés indignes de conserver la puissance paternelle.

L'article 475a a été rédigé en ce sens.

§ 3. — TUTELLE LÉGALE OU TUTELLE DATIVE.

Le projet gouvernemental prévoyait dans tous les cas la tutelle dative.

Ainsi même dans le cas de reconnaissance d'enfant, le conseil de tutelle désignait le tuteur. Sans doute l'exposé des motifs indiquait-il que si « l'auteur ou l'un des auteurs qui ont reconnu l'enfant est capable et digne d'exercer la tutelle, le conseil de tutelle a pour devoir de le lui confier »; mais cette obligation ne se trouvait inscrite dans aucun article du projet (1).

Y eût-elle été introduite, le conseil de tutelle seul demeurerait juge de l'incapacité ou de l'indignité de nature à justifier l'exclusion de tutelle, et

verliest. Zoo het Wetboek voor dit geval de instelling van een voogdij voorziet, dan is het wegens de tegenstrijdigheid van belangen die kan bestaan of ontstaan tusschen het wettig kind en den overlevenden ouder. Zulke tegenstrijdigheid kan zich ook voordoen in het geval van een kind dat slechts door één ouder erkend is.

Doch de overweging die het oordeel wegdroeg van de commissie is de mededeeling dat in vele gevallen de ongehuwde moeder, zelfs wanneer zij haar kind heeft erkend, in het vervolg zulke moeilijkheden ontmoet die haar moederlijken ijver ontzenuwen. De voogdijraad zal haar nuttige hulp kunnen bieden; in bijkomende orde zal hij een controle uitoefenen en de ontzetting vorderen van hen of van haar die zich onwaardig getoond hebben de ouderlijke macht te behouden.

Artikel 475a werd in dien zin opgesteld.

§ 3. — VOOGDIJ VAN RECHTSWEGE EN OPGEDRAGEN VOOGDIJ.

Het Regeeringsontwerp voorzag in alle gevallen de opgedragen voogdij.

Zelfs in het geval van erkenning van het kind stelde de voogdijraad den voogd aan. Zeker wees de Memorie van toelichting er op dat indien de verwekker of één van de verwekkers bekwaam en waardig is de voogdij uit te oefenen, de voogdijraad tot plicht heeft hem deze toe te vertrouwen; doch deze verplichting was in geen enkel artikel van het ontwerp voorzien (1).

Zelfs indien zij er in voorzien was, dan nog had de voogdijraad alleen te beslissen over de onbekwaamheid of de onwaardigheid, van aard om de

(1) M. le Procureur du Roi Thorenburg traduisait la portée juridique véritable du projet lorsqu'il disait au VIIIe Congrès pour la Protection de l'Enfance : « le Conseil aura le droit d'accorder cette charge aux parents qui en sont dignes... » (p. 8 du Compte Rendu public).

(1) De Procureur des Konings Thorenburg verklaarde de werkelijke juridische betekenis van het ontwerp toen hij op het VIIIe Congres voor de Bescherming der Kinderen zegde : « De Raad zal het recht hebben dezen last toe te vertrouwen aan de ouders die er waardig toe zijn... » (bladz. 8 van het Openbaar Verslag).

cette décision était prise sans contradiction comme sans recours.

C'est là, suivant la Commission, le défaut le plus grave du projet. Car la tutelle comporte suivant le projet la garde de l'enfant; l'exclusion de la tutelle équivaut donc pratiquement à la déchéance de la puissance paternelle. La loi de 1912 a organisé au sujet de cette déchéance une procédure satisfaisante qui s'applique aux parents naturels comme aux parents légitimes, on ne voit pas pourquoi les parents naturels se verraient retirer les garanties qu'elle comporte.

Ces garanties sont au contraire d'autant plus essentielles, que la seule procréation hors mariage risquerait d'être interprétée par certains conseils de tutelle comme une tare morale, et la seule continuation des liens illégitimes comme une cause d'indignité entraînant exclusion de la tutelle.

Pour ces motifs, la Commission a estimé que, par analogie avec article 390 du Code civil, la tutelle de l'enfant naturel reconnu par un seul de ses auteurs doit appartenir de plein droit à cet auteur; que si tous deux l'ont reconnu, elle doit appartenir au survivant.

C'est en ce sens qu'a été rédigé l'article 475g du projet amendé.

Les articles 475b et 475c du projet gouvernemental relatifs à la tutelle testamentaire et au remplacement éventuel du tuteur en cas de reconnaissance postérieure à sa nomination ont subi des modifications correspondantes, que l'on retrouvera aux articles 475h et 475i.

§ 4. — LA COMPOSITION DES CONSEILS DE TUTELLE ET LEUR FONCTIONNEMENT.

Le projet organise les conseils de tutelle sur la base cantonale. Ils com-

uitsluiting van de voogdij te wettigen, en deze beslissing werd genomen zonder tegenspraak en zonder verhaal.

Daarin ligt, volgens de Commissie, de zwaarste fout van het ontwerp. Want de voogdij omvat krachtens het ontwerp de bewaking van het kind; de uitsluiting van de voogdij komt dus practisch overeen met de ontzetting uit de ouderlijke macht. De wet van 1912 heeft betreffende deze ontzetting een bevredigende procedure ingevoerd, die toepasselijk is op de natuurlijke ouders zoowel als op de wettige ouders, en men ziet niet in waarom de waarborgen die zij voorziet zouden onttrokken worden aan de natuurlijke ouders.

Deze waarborgen zijn integendeel des te meer essentieel, daar alleen reeds de verwekking buiten het huwelijk door zekere voogdijraden zou kunnen uitgelegd worden als een zedelijke schande en alleen reeds het onderhouden van de onwettige banden als een reden van onwaardigheid die de uitsluiting van de voogdij medebrengt.

Om deze redenen oordeelde de Commissie dat, bij overeenstemming met artikel 390 van het Burgerlijk Wetboek, de voogdij van een door één van de ouders erkend natuurlijk kind, van rechtswege moet toevertrouwd worden aan dien ouder; dat, indien beiden het hebben erkend, zij moet verleend worden aan den overlevende.

In dezen zin werd artikel 475g van het geamendeerd ontwerp opgesteld.

De artikelen 475b en 475c van het Regeeringsontwerp betreffende de voogdij krachtens testament en de eventuele vervanging van den voogd bij erkenning na zijn aanstelling, hebben de overeenkomstige wijzigingen ondergaan die men zal terugvinden bij de artikelen 475h en 475i.

§ 4. — SAMENSTELLING VAN DE VOOGDIJRADEN EN HUN WERKING.

Het ontwerp richt de voogdijraden in op kantonnen grondslag. Zij om-

prennent le juge de paix, deux membres permanents ou leurs suppléants, et un ou plusieurs membres adjoints.

La commission accepte le principe de l'organisation et les modalités de présentation et nomination qui associent assez heureusement semble-t-il les diverses autorités ou organismes qui s'intéressent à l'enfance malheureuse (articles *e, f, g, h* du projet ancien; 475*d, e, f* du projet amendé).

Le seul amendement apporté sur ce point à la Commission consiste à fixer uniformément à trois le nombre des membres adjoints (art. 475*d* du projet amendé).

Cette modification répond dans l'esprit de la Commission à une double nécessité :

1° d'une part assurer aux conseils de tutelle une composition plus ou moins uniforme;

2° et surtout, assurer au sein du conseil une représentation suffisante de l'élément privé, local, familial ou quasi-familial et éviter la trop grande prépondérance de l'élément officiel.

Le Conseil de tutelle — à la campagne surtout — pourra se composer de membres n'ayant aucune connaissance directe des conditions de vie de l'enfant ou de son tuteur. Il est bon que le juge puisse adjoindre à son conseil des membres domiciliés dans le même village et qui puissent de façon plus directe fournir l'assistance requise.

Une difficulté peut surgir en cas de changement de domicile de l'enfant sous tutelle; suivant le projet c'est au juge des enfants à décider si, exceptionnellement, la tutelle doit être organisée ailleurs qu'au lieu de la naissance, mais, dit l'exposé des motifs, une fois organisée, son domicile est immuable.

vatten den vrederechter, twee vaste leden of hun plaatsvervangers, en één of meer toegevoegde leden.

De Commissie neemt het beginsel van de inrichting aan, evenals de modaliteiten van voordragen en benoemen die blijkbaar op tamelijk gelukkige wijze de verschillende overheden of instellingen die zich om de ongelukkige kinderen bekommeren doen samenwerken. (Art. *e, f, g, h* van het oude ontwerp, 475*d, e, f*, van het geamendeerd ontwerp.)

Het eenig amendement bij de Commissie daaromtrent voorgesteld, beoogt het aantal toegevoegde leden eenvormig op drie te bepalen. (Art. 475*d* van het geamendeerd ontwerp.)

Deze wijziging beantwoordt in den geest van de Commissie aan een dubbele vereischte :

1° aan den eenen kant aan de voogdijraden een min of meer eenvormige samenstelling te verzekeren;

2° en vooral in den schoot van den raad een toereikende vertegenwoordiging te verzekeren van het privaat, lokaal, familiaal of quasi-familiaal element, en het al te groote overwicht van het officieel element te vermijden.

De voogdijraad — op den buiten vooral — zal kunnen bestaan uit leden die hoegenaamd niet rechtstreeks bekend zijn met de levensvoorwaarden van het kind of van zijn voogd. Het is goed dat de rechter aan dezen raad leden kunne toevoegen die woonachtig zijn in hetzelfde dorp en die meer rechtstreeks den vereischten bijstand kunnen bieden.

Er kan een moeilijkheid rijzen in geval van verandering van woonplaats van het onder voogdij staande kind. Volgens het ontwerp behoort het den kinderrechtter te beslissen of uitzonderlijk de voogdij dient ingericht elders dan in de geboorteplaats, maar, zegt de Memorie van toelichting, eens de voogdij ingericht, is de woonplaats onveranderlijk.

Votre Commission y voit les plus graves inconvénients : en cas de changement de canton, les membres permanents du Conseil n'auront plus aucun moyen de vérifier directement les conditions d'exercice de la tutelle ; les membres adjoints de même auront le plus souvent perdu contact, vu l'inexistence de liens familiaux véritables.

Il y a lieu, au contraire, semble-t-il, de favoriser le dessaisissement du Conseil en faveur d'un conseil cantonal mieux placé; il y a intérêt, d'autre part, à ce que ce dessaisissement s'opère par communication directe entre juges de paix de façon à assurer la transmission complète des éléments d'information possédés par le Conseil dessaisi; on ne voit pas trop ce qui justifierait l'intervention du juge des enfants dans cette question.

Pour le surplus, la Commission a cru utile de préciser que dans sa pensée l'action des conseils de tutelle devant être réelle et continue, ne pouvait se borner à la désignation du tuteur; elle a dans ce but prescrit que le Conseil se réunisse au moins une fois l'an, à savoir dans les trois mois suivant l'anniversaire de la naissance de l'enfant sous tutelle et qu'à cette réunion un rapport verbal lui soit soumis par le tuteur. Il appartiendra aux juges de paix eux-mêmes de donner aux tuteurs toutes indications utiles au sujet de l'établissement de ce rapport de façon à assurer au Conseil une information suffisante sur le développement tant physique que moral de l'enfant, sa formation intellectuelle et sa préparation professionnelle.

Le projet et le rapport ont été adoptés par 16 voix et une abstention.

Le Rapporteur,
H. ROLIN.

Le Président,
A. LIGY.

Uw Commissie ziet daarin de ergste nadeelen : in geval van wijziging van kanton, zullen de vaste leden van den raad over geen enkel middel meer beschikken om rechtstreeks de voorwaarden der uitoefening van de voogdij na te gaan; zoo ook zullen de toegevoegde leden meestal alle voeling verloren hebben wegens het niet bestaan van echte familiebanden.

Naar het schijnt dient daarentegen de ontzetting van den raad bevorderd ten bate van een kantonraad die beter geplaatst is. Bovendien is het van belang dat deze ontzetting geschiede bij gemeenschappelijk overleg tusschen de vrederechters, derwijze dat het volledig overmaken van de inlichtingen waarover de ontzette raad beschikt, worde verzekerd. Men ziet niet al te goed in wat de tusschenkomst van den kinderrechtter in dit vraagstuk zou wettigen.

Overigens, heeft de Commissie het nuttig geoordeeld nader te bepalen dat volgens haar opvatting de werking van de voogdijraden werkelijk en bestendig zou moeten zijn, en zich niet zou mogen beperken bij de aanduiding van een voogd. Met dit doel heeft zij voorgeschreven dat de raad ten minste éénmaal 's jaars zou vergaderen en wel binnen de drie maanden volgende op den verjaardag van de geboorte van het onder voogdij staande kind, en dat er op deze vergadering mondeling verslag worde uitgebracht door den voogd. Aan de vrederechters zelf zal het behooren aan de voogden alle nuttige inlichtingen te verstrekken omtrent het opmaken van dit verslag, derwijze dat er aan den raad een voldoende voorlichting worde verzekerd over de lichamelijke zoowel als de zedelijke ontwikkeling van het kind, zijn verstandelijke en zijn beroepsvorming.

Het ontwerp en het verslag werden aangenomen met 16 stemmen; één lid onthield zich.

De Verslaggever,
H. ROLIN.

De Voorzitter,
A. LIGY.

**Projet de Loi portant modification
des dispositions du Code civil
relatives aux enfants illégitimes.**

Texte présenté par la Commission
de la Justice.

INTITULÉ.

*Projet de loi relatif à la tutelle des
enfants naturels.*

ARTICLE PREMIER.

Les dispositions suivantes formeront l'article 57*bis* du Code civil :

« L'officier de l'état civil qui reçoit la déclaration de naissance d'un enfant *naturel* doit en informer le juge de paix dans les trois jours.

» L'officier de l'état civil qui contrevient à cette disposition est puni d'une amende qui n'excède pas 100 fr. ; s'il y a récidive, l'amende peut être portée au double. »

ART. 2.

Dans l'article 159 du Code civil, remplacer les mots « d'un tuteur *ad hoc* qui lui sera nommé » par les mots « de son tuteur ».

ART. 3.

Les dispositions suivantes formeront sous l'intitulé :

« De l'administration de la personne et des biens des enfants naturels mineurs », la section X du titre X du livre 1er du Code civil.

Art. 475a. — Il est institué dans chaque canton un conseil de tutelle,

**Wetsontwerp tot wijziging van de
bepalingen van het Burgerlijk
Wetboek betreffende de onwet-
tige kinderen.**

Tekst door de Commissie van Justitie
voorgesteld.

TITEL.

*Wetsontwerp betreffende de voogdij der
natuurlijke kinderen.*

EERSTE ARTIKEL.

De volgende bepalingen zullen artikel 56*bis* van het Burgerlijk Wetboek uitmaken :

« De ambtenaar van den burgerlijken stand die de aangifte van geboorte van een *natuurlijk* kind ontvangt moet binnen drie dagen den vrederechter daarvan verwittigen.

» De ambtenaar van den burgerlijken stand die deze bepaling overtreedt, wordt gestraft met een geldboete die 100 frank niet te boven gaat ; in geval van herhaling, kan de geldboete tot het dubbel opgevoerd worden. »

ART. 2.

In artikel 159 van het Burgerlijk Wetboek de woorden : « van een voogd *ad hoc* die hem zal benoemd worden » te vervangen door « van zijn voogd ».

ART. 3.

De volgende bepalingen maken, onder het opschrift :

« Het beheer over den persoon en de goederen van de minderjarige onwettige kinderen » de afdeeling X van titel X van Boek I van het Burgerlijk Wetboek uit.

Art. 475a. — In ieder kanton wordt een voogdijraad opgericht die als fami-

lequel fera office de conseil de famille pour tous les enfants mineurs non émancipés appartenant à l'une des catégories suivantes :

1° enfants naturels non reconnus;

2° enfants naturels reconnus par un de leurs auteurs ou par leurs deux auteurs dont l'un est décédé.

Art. 475b. — Le conseil de tutelle compétent sera celui du canton où l'enfant est né ou du canton où l'enfant est domicilié au moment du décès d'un de ses auteurs, donnant lieu à organisation de la tutelle.

Art. 475c. — En cas de changement de domicile de l'enfant naturel sous tutelle, le conseil compétent peut, s'il l'estime nécessaire, se décharger de ses fonctions en faveur du conseil de tutelle organisé dans le canton du nouveau domicile.

Art. 475d. — Le conseil de tutelle est composé du juge de paix, qui le préside, de deux membres permanents effectifs et de trois membres adjoints.

Le membre effectif empêché, démissionnaire ou décédé, est remplacé par le suppléant désigné par le juge de paix dans l'ordre des nominations, sur une liste de quatre membres permanents suppléants.

Le greffier de la justice de paix est secrétaire du conseil de tutelle.

En cas de partage de voix, celle du président est prépondérante.

Art. 475e. — Les membres permanents, effectifs ou suppléants sont nommés pour six ans par le président du tribunal de première instance sur trois listes doubles présentées la première par le juge de paix, la deuxième par le Comité provincial de l'Œuvre Nationale de l'Enfance et la troisième par le Procureur du Roi; seules peuvent être présentées les personnes

lieraad zal optreden voor al de niet ontvoogde minderjarige kinderen behorende tot een der volgende categorieën :

1° niet erkende natuurlijke kinderen;

2° natuurlijke kinderen erkend door een hunner ouders of door hun beide ouders waarvan een overleden is.

Art. 475b. — De bevoegde voogdijraad is die van het kanton waar het kind geboren is of van het kanton waar het kind woonachtig is op het tijdstip van het overlijden van een zijner ouders, waardoor aanleiding tot regeling van de voogdij ontstaat.

Art. 475c. — In geval van woonstverandering van het natuurlijk kind onder voogdij, kan de bevoegde raad, zoo hij het noodig acht, zich van zijn ambt ontlasten ten voordeele van den voogdijraad opgericht in het kanton van de nieuwe woonplaats.

Art. 475d. — De voogdijraad bestaat uit den vrederechter die hem voorziet, twee vaste leden en drie toegevoegde leden.

Het vast lid dat belet, ontslagmend of overleden is, wordt vervangen door het toegevoegd lid aangeduid door den vrederechter in de volgorde van de benoemingen, op een lijst van vier vaste plaatsvervangende leden.

De griffier van het vredegerecht is secretaris van den voogdijraad.

Bij staking van stemmen is die van den voorzitter beslissend.

Art. 475e. — De vaste leden, werkelijke of plaatsvervangende, worden benoemd voor zes jaar door den voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg op drie dubbele lijsten voorgedragen de eerste door den vrederechter, de tweede door het Provinciaal Comité van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn en de derde door den Procureur des Konings; mogen alleen worden

majeures domiciliées dans le canton.

Les mandats peuvent être renouvelés sans nouvelle présentation.

Art. 475f. — Les membres adjoints sont désignés par le juge de paix pour participer aux délibérations du Conseil relativement à la tutelle d'un enfant déterminé; ils sont choisis en raison de l'intérêt spécial qu'ils portent à l'enfant; pourra notamment être désignée comme telle, si elle n'est déjà tutrice, la femme mentionnée dans l'acte de naissance comme étant la mère de l'enfant.

Le fait qu'il a été déferé à l'invitation du juge de paix ne peut être invoqué à l'appui des actions intentées en vertu des articles 340 à 340b, 340c, 341e et 1382.

Art. 475g. — Si l'enfant naturel a été reconnu par un de ses auteurs encore en vie, la tutelle appartient de droit à cet auteur.

En cas d'absence de reconnaissance, le juge de paix signalera à la mère — non mariée — de l'enfant indiquée dans l'acte, les effets juridiques s'attachant à la reconnaissance et les formes dans lesquelles il peut y être procédé.

Art. 475h. — De même le père ou la mère naturels qui auront reconnu l'enfant naturel, ou en cas de double reconnaissance le dernier mourant aura le droit de choisir un tuteur dans les formes prescrites par les articles 392 et 398.

Art. 475i. — Hors les cas de tutelle légale ou testamentaire, le Conseil de tutelle nomme le tuteur; dans les cas de tutelle légale ou « dative » (1) il nomme le subrogé tuteur; il peut le faire dans les autres cas.

(1) C. C. art. 405.

voorgedragen de meerderjarige personen in het kanton gehuisvest.

De mandaten mogen zonder nieuwe voordracht worden hernieuwd.

Art. 475f. — De toegevoegde leden worden aangeduid door den vrederechter om deel te nemen aan de beraadslagingen van den Raad betreffende de voogdij van een bepaald kind; zij worden gekozen wegens de bijzondere belangstelling die zij het kind toedragen; als zoodanig kan worden aangevoegd, zoo zij reeds geen voogdes is, de vrouw in de geboorteakte aangevoegd als de moeder van het kind.

Het feit dat werd ingegaan op de uitnoodiging van den vrederechter mag niet worden ingeroepen tot staving van de rechtsvorderingen ingesteld krachtens de artikelen 340 tot 340b, 340c, 341e en 1382.

Art. 475g. — Zoo het natuurlijk kind erkend werd door een zijner nog levende ouders, behoort de voogdij van rechtswege aan dezen ouder.

Bij gemis van erkenning wijst de vrederechter de ongehuwde en in de akte aangegeven moeder van het kind op de juridische gevolgen verbonden aan de erkenning en op de vormen waarin daartoe kan worden overgegaan.

Art. 475h. — De natuurlijke vader of moeder, die het natuurlijk kind erkend hebben, of in geval van dubbele erkenning, de langstlevende heeft het recht een voogd te kiezen in de vormen voorgeschreven bij de artikelen 392 en 398.

Art. 475i. — Behoudens de gevallen van voogdij van rechtswege of krachtens testament benoemt de voogdijraad den voogd; in de gevallen van voogdij van rechtswege of van opgedragen voogdij (1), benoemt hij den toezienden voogd; hij mag het in de overige gevallen doen.

(1) B. W. Art. 405.

Les fonctions du tuteur conférées par le conseil de famille prendront fin en cas de reconnaissance volontaire postérieure à sa désignation, à moins que cette reconnaissance ne soit contestée judiciairement; en ce cas, le tuteur demeurera en fonction jusqu'au jugement définitif.

Le conseil de tutelle peut également nommer un tuteur et un subrogé tuteur *ad hoc*.

Art. 475k. — Si l'enfant naturel n'est reconnu par aucun de ses auteurs, si la mère indiquée comme telle dans l'acte de naissance ne peut pourvoir à ses besoins, et s'il s'avère impossible de trouver une personne disposée à assumer gratuitement comme tuteur la garde de l'enfant, le Conseil de tutelle le constatera dans sa délibération et confiera l'enfant à la Commission d'assistance publique, laquelle en assumera la tutelle conformément aux dispositions de la loi du 10 mars 1925, organique de l'assistance publique.

Art. 475l. — Les fonctions de membre du conseil de tutelle sont gratuites.

Art. 475m. — Sous réserve de l'application des dispositions de la présente section, les attributions des tuteurs, subrogés-tuteurs et conseils de tutelle, sont, à l'égard des enfants naturels mineurs, les mêmes que celles des tuteurs, subrogés-tuteurs et conseils de famille à l'égard des enfants légitimes.

Sont de même applicables sous la même réserve les dispositions qui règlent les causes de dispense, les incapacités, exclusions et destitutions de tutelle, celles relatives aux comptes de tutelle, celles qui règlent les convocations et délibérations du conseil de famille, qui ouvrent des recours contre ces délibérations et qui déterminent les causes d'incapacité, d'exclusion

Het ambt van den voogd, opgedragen door den familierraad, houdt op ingeval van vrijwillige erkenning na zijn aanduiding, tenzij deze erkenning in rechten wordt betwist; in dit geval blijft de voogd in zijn ambt tot aan het eindvonnis.

De voogdijraad kan eveneens een voogd en een toezienden voogd *ad hoc* aanstellen.

ART. 475k. — Zoo het natuurlijk kind door geen enkel zijner ouders wordt erkend, zoo de als zoodanig in de geboorteakte aangeduide moeder in haar behoeften niet kan voorzien en zoo het onmogelijk blijkt een persoon te vinden die bereid is kosteloos als voogd de bewaring van het kind waar te nemen, dan stelt de voogdijraad dit in zijn beraadslaging vast en vertrouwt het kind toe aan de Commissie voor Openbaren Onderstand, die de voogdij waarneemt overeenkomstig de bepalingen der wet van 10 Maart 1925 tot inrichting van den openbaren onderstand.

Art. 475l. — Het ambt van lid van den voogdijraad is kosteloos.

Art. 475m. — Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen dezer afdeeling, is de bevoegdheid van de voogden, toeziende voogden en voogdijraden, ten opzichte van de minderjarige natuurlijke kinderen, dezelfde als die van de voogden, toeziende voogden en familierraad ten opzichte van de wettige kinderen.

Zijn mede van toepassing onder hetzelfde voorbehoud de bepalingen die de gronden van vrijstelling, van bekwaamheid, van uitsluiting of van ontzegging uit de voogdij regelen, die betreffende de voogdijrekeningen, die welke de oproepingen en de beslissingen van den familierraad regelen, die welke beroep openstellen tegen deze beslissingen en die welke de

ou d'interdiction de faire partie d'un conseil de famille.

Art. 475n. — L'enfant naturel mineur résidant à l'étranger qui se trouve dans un des cas prévus par l'article 475a et dont la tutelle n'est pas organisée, est, s'il possède des biens en Belgique, pourvu d'un administrateur *ad hoc* par le tribunal.

Art. 475o. — Le conseil de tutelle se réunira au moins une fois l'an dans les trois mois qui suivront l'anniversaire de la naissance de l'enfant naturel; le tuteur lui fera rapport.

gronden bepalen van onbekwaamheid, van uitsluiting of van ontzegging om deel uit te maken van een familieraad.

Art. 475n. — Het minderjarig natuurlijk kind dat in het buitenland verblijft en verkeert in een der gevallen voorzien bij artikel 475a en wiens voogdij niet ger geld is, wordt, indien het in België goederen bezit, door de rechtbank van een beheerder *ad hoc* voorzien.

Art. 475o. — De voogdijraad vergadert ten minste eenmaal per jaar binnen de drie maanden volgende op den verjaardag van de geboorte van het natuurlijk kind; de voogd brengt voor den raad verslag uit.